

Sygn. akt I ACa 1168/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2008 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bogusław Kamiński (spr.)
Sędziowie:	SA Monika Koba SA Maryla Domel-Jasińska
Protokolant:	st.sekr.sąd. Karolina Najda

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2008 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w (...)

o zapłatę i rentę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku

z dnia 2 września 2008 r. sygn. akt I C 108/07

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Słupsku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Na oryginale właściwe podpisy.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2.09.2008 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo J. skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w(...) o odszkodowanie, zadośćuczynienie i rentę. Sąd stwierdził, że roszczenia powoda wywiedzione z art. 445 i 448 kc są roszczeniami majątkowymi, które ulegają przedawnieniu. Przepis art. 448 k.c., aczkolwiek dotyczy naruszenia dóbr osobistych, został zamieszczony w Tytule VI K.C. „Czyny niedozwolone”. Zatem do przedawnienia tego roszczenia ma zastosowanie przepis normujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. Zgodnie zaś z art. 2 ustawy z 16.02.2007 r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U.Nr 80, poz. 538) uchylającej art. 442 k.c. i wprowadzającej art. 442⁽¹⁾ k.c. do roszczeń wymienionych w tym przepisie, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, a według przepisów dotychczasowych, w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art. 442⁽¹⁾ k.c.

(...) powód w Zakładzie Karnym w (...) przebywał od (...) r. do (...)r. Zarzucane więc pozwanemu niezgodne z prawem działania (zaniechania) i naruszenia dóbr osobistych miały miejsce w tym "okresie i w tym czasie powstały roszczenia powoda.

Stosownie do treści art. 442 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie noweli z 16.02.2007r. , roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem, lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Zdaniem Sądu meriti, skoro naruszenie dóbr osobistych powoda polegało na nie zapewnieniu mu odpowiadających prawu warunków odbywania kary pozbawienia wolności, a powód

przebywał w Zakładzie Karnym w (...) od (...) r. do (...), to już w tym okresie wiedział w jaki sposób jego dobra osobiste zostały naruszone. Wiedział również, kto takiego naruszenia się dopuścił, a więc kto jest zobowiązany do naprawienia krzywdy. W konsekwencji Sąd meriti przyjął, że roszczenie z tytułu zadośćuczynienia przedawniło się z upływem dnia (...) r. na podstawie art. 442 k.c. w poprzednim brzmieniu, gdyż powód wniósł pozew (...) tj. po upływie 3 letniego terminu przedawnienia.

Nadto Sąd I instancji uzasadnił rozstrzygnięcie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

W apelacji od wymienionego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego tj . art. 442k.c. przez uznanie, iż nastąpiło przedawnienie roszczeń powoda, pomimo iż z treści tego przepisu wynika, że roszczenie o naprawienie szkody przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, a Sąd nie ustalił tej okoliczności związanej z momentem powstania szkody jako przesłanki przedawnienia; moment naruszenia dóbr osobistych powoda nie jest bowiem jednoznaczny z powstaniem szkody, która może nastąpić później niż fakt naruszenia tych dóbr. Nadto zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, iż moment naruszenia dóbr osobistych powoda jest jednoznaczny z momentem wystąpienia szkody, co w okolicznościach sprawy nie znajduje uzasadnienia, a nadto nie przeprowadzenie przez Sąd stosownych dowodów wskazujących na ustalenie daty, w której powód dowiedział się o szkodzie. Wskazując na powyższe wniósł o wydanie wyroku kasatoryjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Otóż Sąd I instancji oddalił roszczenia majątkowe powoda na podstawie art. 442 § 1 k.c. w poprzednim brzmieniu przyjmując, że roszczenia przedawniły się, ponieważ powód wystąpił z nimi po upływie 3 lat od naruszenia dóbr osobistych podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Powód bowiem przebywał w wymienionym Zakładzie od (...). do (...)

Zatem, zdaniem Sądu meriti, zarzucane pozwanemu niezgodne z prawem działania (zaniechania) i naruszenie dóbr osobistych miały miejsce w opisanym, okresie i w tym czasie powstały roszczenia powoda. W ocenie Sądu I instancji już w tym okresie powód wiedział w jaki sposób jego dobra osobiste zostały naruszone oraz kto tego naruszenia się dopuścił, a w konsekwencji kto jest zobowiązany do naprawienia krzywdy. Z tego względu Sąd orzekający uznał, że roszczenia powoda przedawniły się z końcem dnia (...) r. Odnosząc się do przytoczonego stanowiska Sądu I instancji stwierdzić należy, że niewątpliwie prawidłowo Sąd ten wywiódł, iż roszczenia powoda oparte na art. 445 i 448 k.c. są roszczeniami majątkowymi i ulegają przedawnieniu, a do przedawnienia tych roszczeń ma zastosowanie przepis art. 442 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10.02.2007 r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U. Nr 80, poz. 538), normujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. Powołany przepis stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Trafnie jednak powód podniósł w apelacji, że moment naruszenia dóbr osobistych nie jest równoznaczny z powstaniem szkody, gdyż ta może wystąpić

później niż fakt naruszenia tych dóbr. Zgodnie z utrwalonym

w judykaturze kierunkiem wykładni art. 442 § 1 k.c. właściwa

chwila dla określenia 3 letniego biegu przedawnienia jest moment „dowiedzenia się o szkodzie”, gdy poszkodowany

„zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw. Zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”; inaczej rzecz ujmując, gdy ma świadomość doznanej szkody” (vide uchw. 7 sędziów SN z 11.07.1963 r., OSNCP 1964, poz. 87). Ad casu z punktu widzenia regulacji zawartej w art. 442 § 1 k.c. istotne więc było ustalenie kiedy powód dowiedział się nie tylko o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, ale również o fakcie powstania szkody w postaci rozstroju zdrowia i twierdzonego przez niego wystąpienia uszczerbku na zdrowiu wskutek nie zapewnienia mu zgodnych z prawem warunków odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w(...) w **okresie od** (...)1 r. do (...) r. Słusznie wywodzi powód, że skutki odbywania kary w niewłaściwych warunkach mogły wystąpić w późniejszym okresie tj. po dacie (...) r. W tym kierunku jednak nie zostało przeprowadzone jakiegokolwiek postępowanie dowodowe, w szczególności brak ustalenia daty, w której powód miał dowiedzieć się o fakcie powstania twierdzonej szkody. Istotne przy tym jest, że powód już w pozwie wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry celem stwierdzenia uszczerbku na zdrowiu i związku tego uszczerbku z naruszeniem obowiązków przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w (...) wobec powoda (k.3).

Z przedstawionych rozważań wynika więc, że Sąd I instancji przedwcześnie przyjął, iż roszczenia powoda uległy przedawnieniu, a zarazem nie rozpoznał merytorycznie podstaw powództwa. Oznacza to, że Sąd meriti nie rozpoznał istoty sprawy. W takiej sytuacji procesowej zaskarżony wyrok

podlega uchyleniu, a sprawa przekazaniu Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.).

Przy powtórnym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji uwzględni powyższe uwagi i wskazania i w pierwszej kolejności, na podstawie dowodów zaoferowanych przez strony, ustali kiedy powód dowiedział się o fakcie powstania twierdzonej szkody, a w razie dojścia do wniosku, że roszczenia powoda nie uległy przedawnieniu rozpozna istotę roszczeń będących podstawą powództwa i rozstrzygnie sprawę.

Z tych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji (art. 386 § 4 i art. 108 § 2 k.p.c.)